Upute sa Balkana za pripadnike mirovne misije u AfganistanuZvaničnik UN-a u Bosni i Hercegovini izjavio da se Zapad treba pripremiti za dug i težak boravak u Afganistanu

Napisali: William Boston i Roger Thurow

Stalni izvještači lista Wall Street Journal

Dok međunarodne mirovne snage započinju misiju uspostavljanja prelazne vlade Afganistana, glas čovjeka koji je stekao iskustvo u izgradnji države dolazi sa drugog problematičnog područja.

“Ne očekujte previše u kratkom vremenskom periodu,” izjavio je Wolfgang Petritsch, najviši međunarodni zvaničnik na Balkanu. “To su dugoročni napori, i ništa se ne može postići u kratkom vremenskom roku. Potrebna vam je politička volja da podupre ove napore kako bi oni uspjeli.”

Gospodina Petritscha treba smatrati stručnjakom za ova pitanja. Već godinama je duboko u “živom pijesku” balkanske politike. Ovaj Austrijanac je bio glavni pregovarač Evropske unije na posljednjoj konferenciji na kojoj se nije uspio postići sporazum sa srpskim vođom Slobodanom Miloševićem i spriječiti rat na Kosovu. Zatim je postao šef Ureda visokog predstavnika Ujedinjenih naroda u Sarajevu, preuzevši odgovornost za implementaciju civilnog aspekta Mirovnog

sporazuma za BiH postignutog 1995. godine.

Sa ovog stanovišta, gospodin Petritsch vidi ono što bi moglo poslužiti kao lekcija sa Balkana, te pomoći da se osigura da zaraćene strane u Afganistanu zauvijek polože svoje oružje: Mir se može ostvariti tek kada lokalno stanovništvo shvati da će više dobiti zajedničkim življenjem nego međusobnim ubijanjem.

“U Bosni i Hercegovini, četvorogodišnje borbe su dovele do jedne vrste iscrpljenja i shvatanja na svim stranama da im daljnji nastavak rata neće pomoći,” izjavio je gospodin Petritsch. Rekao je da nastojanja da se nametne mir na Kosovu nisu uspjela “zbog toga što su obje strane mislile da će steći prednost nastavljanjem borbi.”

Čini se da su i ratom iscrpljeni Afganistanci umorni od borbi, ali situacija u Afganistanu se ne može direktno porediti sa iskustvom na Balkanu. Prvo, Afganistanci nemaju zajednički jezik, što komplikuje ujedinjenje desetina plemenskih grupa u jednu multietničku državu. U Afganistanu isto tako nema pozitivnog istorijskog modela. Za razliku od Balkana, suparničke grupe u Afganistanu nisu pokušavale da se međusobno unište; tu nema istorije etničkog čišćenja.

U Afganistanu se razrađuju detalji u vezi sa prisustvom međunarodnih mirovnih snaga. Jučer je Vijeće sigurnosti UN-a jednoglasno odobrilo mandat za mirovne snage 3000 do 5000 vojnika pod britanskom komandom. Očekuje se da raspoređivanje trupa započne 28. decembra. Potpuna implementacija bi mogla trajati nekoliko sedmica. Nije jasno koliko će dugo ove trupe ostati u Kabulu.

Međutim, ako BiH može na bilo koji način poslužiti kao pokazatelj, trupe će ostati duže nego što to bilo ko sada želi priznati. Pet godina nakon što je Sjeveroatlantski savez uputio 32.000 vojnika kako bi spriječio borbu između Srba, Hrvata i Bošnjaka, i dalje se njih oko 18.000 nalazi u Bosni i

Hercegovini.

BiH je i dalje emocionalno podijeljena zemlja; i dalje su akutni, ispod i iznad površine, etnički animoziteti iz rata koji je odnio 200.000 života i otjerao milione iz svojih domova. Predstavnici međunarodnih organizacija u BiH su ubijeđeni da je prisustvo trupa i dalje potrebno kako bi se obuzdale emocije i kupilo dodatno vrijeme za ponovnu izgradnju civilnog društva.

To postaje sve teže pošto zapadni političari prijete da će smanjiti resurse ili da će u potpunosti povući trupe. Samo u toku ove sedmice ministar odbrane Donald Rumsfield je predložio da NATO smanji svoje trupe na Balkanu za jednu trećinu, kako bi se oslobodile trupe za antiterorističku kampanju koju predvode SAD.

Gospodin Petritsch upozorava na prerano povlačenje trupa. “Potrebno je da vojna komponenta naših operacija ostane u Bosni i Hercegovini još nekoliko godina, čak i ako će se reducirati,” rekao je Petritsch. “Preostaje ispunjavanje suštinskih zadataka, što uključuje i hapšenje optuženih za ratne zločine.” Gospodin Petritsch ukazuje na činjenicu da su lideri bosanskih Srba Radovan Karadžić i Ratko Mladić još na slobodi.

Pored mirovnih snaga u plavim šljemovima koje razdvajaju neprijatelje, potrebne su i političke i diplomatske snage kako bi se obnovila zemlja. Gospodin Petritsch i njegove kolege pokušavaju da izgrade nezavisno sudstvo i pravni okvir za ekonomski razvoj, što uključuje i jasna pravila za povrat imovine ljudima koji su otjerani iz svojih kuća, kako bi se ohrabrio povratak izbjeglica.

Međutim, bez obzira koliko trupa čuvalo mir, one ne mogu osigurati mirno društvo. Gospodin Petritsch kaže da neki od lokalnih političara u BiH, koje treba izollirati, i dalje pokušavaju poremetiti mirovni proces. U mjesecu martu ove

godine Petritsch je smijenio hrvatskog predstavnika u kolektivnom Predsjedništvu BiH zbog opstrukcije i djelovanja protiv ciljeva mirovnog sporazuma.

Vojna snaga “je bila odlučujući faktor za zaustavljanje rata,” kaže Petritsch. “Međutim, ona sama ne može uraditi ovaj posao.”

Donekle izmijenjena verzija ovog članka objavljena je isti dan u Evropskom izdanju Wall Street Journal-a, pod nazivom “Balkanski zvaničnik savjetuje mirovne snage – Petritsch kaže da stanovništvo treba da shvati da će imati više koristi od zajedničkog života nego od ubijanja – Ovo su dugoročni napori, ništa se ne može postići u kratkom roku”.